

En un paper de fa uns anys Jacques Le Goff, l'insigne historiador francès, es demanava si la història política continuava essent l'esquelet de la història. Era una pregunta, no deixava de reconèixer, fins a cert punt impertinent en un historiador com ell que no sols havia recelat de la història política tradicional, la dels reis i emperadors, sinó que l'havia combatuda des de l'àmbit de les idees i la trinxera de les investigacions. Le Goff, però, constatava que el rostre, els ingredients i el discurs de la història política anaven canviant, anaven assolint una major complexitat i, sobretot, se centraven en una història més aviat del poder. La política, teixida de guerres i "homes grans", evocaria la superficialitat, la contingència de l'esdeveniment; amb el poder ens acostaríem a les profunditats de la història. Això vol dir que la història del poder no es pot fer sense atendre el llenguatge que el defineix, sense els símbols que el representen, sense les ideologies que el sostenen: sense les religions, també!, que el legitimen, a ulls de Déu i dels humans.

Ossama bin Laden ha tingut el mèrit de donar un colp de mà a favor de la nova història política entesa com a història del poder. Les terribles imatges dels colossos de formigó i acer de Nova York esfondrant-se dins un infern de foc i pols, i les del Pentàgon esbocinat com un formatge tou, passaran al catàleg de referències essencials d'una època, aquesta mateixa que ara mateix vivim amb l'embalum de les perplexitats i dels temors que suscita la immediatesa, les emocions incontrolables, la manca de distanciament per assajar una resposta plausible a aquest desgavell hiperbòlic. En els objectius del barbut milionari que branda l'Alcorà en una mà i en

La història continua

l'altra el Kalàixnikov no figurava, és clar, cap *delicatessen* historiogràfica. La seua forma de mirar-se-la, la història, deu estar afectada per aquella simplicitat teocràtica que confon els destins del món amb la guerra santa. I no hi ha res tan pervers ni tan perillós com fer la guerra o voler arreglar el món en nom de Déu.

Al marge dels seus objectius estrictes, l'acció presumptament subvencionada o inspirada per Bin Laden convida si més no els historiadors a plantejar-se, en efecte, si la història política sosté la tornada de la història. Si bé ho mirem, és així com ens hem acostumat a escandir-la, a frec de caigudes que provoquen esclats de tremenda lluïssor simbòlica: la caiguda de Troia, la caiguda de Roma, la caiguda de Constantinoble, la caiguda de la Bastilla, la caiguda del Mur de Berlín, la caiguda del World Trade Center. No deixa de ser curiosa aquesta manera de comptar –i contar– la història: ens sentim colpits per l'ensulsiades més que per les revifalles.

Entre Berlín i les Torres Bessones, tots som conscients que alguna cosa que afecta el ritme de la història està patint una accelerada metamorfosi, de resultats imprevisibles. Sens dubte hem cancel·lat un segle curt, però sens dubte també el canvi va més enllà de banals cronologies. Probablement hem començat el que els manuals i les convencions en diuen una nova "edat", que qüestiona el nom amb què batejarem la que ara agonitza: "l'edat contemporània", perquè al cap i a la fi tota la història és contemporània del qui la viu. Aquests dos fets de la història política, és a dir, de la història del poder, de les ideologies i els seus símbols ens diuen que el paradís de les democràcies occidentals on algú, amb més galtes que trellat, pronosticava que s'havia ja aturat el temps o, el que és el mateix, la història, era una enganyifa, i de les bones. No és només que els conflictes es reproduïen als afores d'Occident, és que les democràcies occidentals han de vigilar l'aluminosi permanent que les corroeix, agreujada per les onades immigratòries dels sense res. La història continua, implacable, imprevisible, sempre tan capriciosa a les envestides de l'atzar. Ara i adés fallem en les previsions i els episodis fulgurants de la política solen agafar-nos amb el pas canviat. Ja va succeir l'agost de 1989 i ara de nou l'11 de setembre de 2001. La història política potser no és l'esquelet de la història, responia Le Goff, però n'és tanmateix el nucli.

"Entre Berlín i les Torres Bessones, tots som conscients que alguna cosa que afecta el ritme de la història està patint una accelerada metamorfosi, de resultats imprevisibles. Probablement hem començat una nova 'edat'"